

NIBIONORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Energidepartementet

Dato: 08.10.2026

Deres ref: 26/950

Vår ref: 26/01146

NIBIO

Postboks 115, 1431 Ås

Tlf: 406 04 100

post@nibio.no

nibio.no

Org. nr: 988 983 837

Innspill til NOU 2026:4 Kjernekraft i Norge?

Vi viser til departementets høring av Kjernekraftutvalgets utredning NOU 2026:4 «Kjernekraft i Norge?», avlagt 8. april 2026.

NIBIO inngår som rådgiver for Kriseutvalget for atomberedskap, og kommenterer på høringen ut fra vårt ståsted som en nasjonalt ledende FoU virksomhet innen mat- og planteproduksjon, herunder med ansvar for å ivareta nasjonal faglig beredskap knyttet til matsikkerhet. NIBIO har kompetanse til å vurdere risiko fra fremmedstoffer og radioaktivitet for matproduksjon, jordmiljø og jordkvalitet, samt effekter av radioaktivitet på matsystemer. Dette er relevante oppgaver for videre utredning av miljøvirkninger og beredskapsbehov, uavhengig av det videre veivalg.

Innspillene er begrenset til kunnskapsgrunnlag innen egen portefølje, arealressurser, matproduksjon og beredskap.

Jordvern, produksjonsgrunnlag og samlet arealbruk

Ved eventuell videre utredning av et omfattende kjernekraftprogram bør konsekvensene for jordvern og jordbrukets langsiktige produksjonsgrunnlag synliggjøres og vurderes som del av den samlede areal- og konsekvensvurderingen. Arealvurderingene bør omfatte dyrket og dyrkbar jord, jordkvalitet, skogressurser og relevante miljøverdier. Det bør også vurderes hvordan inngrep påvirker sammenhengende produksjonsarealer og driftsmuligheter. Slike vurderinger må inngå sammen med sikkerhetsmessige, tekniske og andre miljømessige krav.

Departementet bør som et beslutningsgrunnlag for videre veivalg be om et samlet arealregnskap for aktuelle alternativer, med avgrensninger som også omfatter veier, nettilknytning, havneanlegg og annen støtteinfrastruktur der dette er relevant. Regnskapet bør skille mellom permanente og midlertidige inngrep og belyse anleggsfase, drift og avvikling, samt regnskap for utslipp scenarier. NIBIOs samfunnsoppdrag innen kunnskapsutvikling om arealressurser og nasjonale kartkilder,

NIBIO

som f.eks. tilgjengeliggjort gjennom karttjenesten *Kilden*, utgjør et relevant bidrag til slike tverrfaglige arealvurderinger, herunder produksjonsgrunnlaget for norsk landbruk.

Mht. arealbruk og samfunnsøkonomiske effekter ved kjernekraft sammenlignet med annen kraftproduksjon anbefaler NIBIO departementet å se hen til det nyetablerte nasjonale senteret for bærekraftig arealbruk, INLAND, som ledes av NIBIO og NMBU og som skal utvikle kunnskapen, verktøyene og metodene som trengs for en mer bærekraftig og rettferdig bruk av arealer og natur i de kommende åtte år. Naturmeldingen, Klimameldingen og anbefalingene fra Klimautvalget 2050 peker alle på behovet for helhetlig planlegging, bedre koordinering på tvers av sektorer og styrket kunnskapsgrunnlag i arealpolitikken. Det tverrfaglige senteret samler forskere fra mange ulike fagmiljøer, har en rekke samarbeidspartnere fra forvaltning, næringsliv og forskningsinstitusjoner nasjonalt og internasjonalt, og skal bidra til at vi forstår konsekvensene av valgene vi tar i dag, og gi bl.a. myndighetene et bedre grunnlag for en naturvennlig og kunnskapsbasert arealpolitikk.

Mattrygghet, matsikkerhet og miljøgrunnlag

Oppfølgingen bør skille tydelig mellom mattrygghet, forstått som trygg mat, og matsikkerhet, forstått som tilgang til tilstrekkelig mat. Begge hensyn er relevante i vurderinger av produksjonsgrunnlag og mulige hendelser. Konsekvensvurderingene bør derfor belyse både mulige virkninger for jord, planter, fôr og mat og mulige begrensninger i produksjon, bruk av arealer og forsyning. Dette bør vurderes uten å foregripe utfallet av stedsspesifikke risikoanalyser.

Departementet bør styrke det tverrfaglige kunnskapsgrunnlaget om radioaktivitet i kjeden jord–plante–fôr–mat og i matsystemene samlet. Arbeidet bør knytte sammen relevant landbruksfaglig kompetanse, miljøkunnskap og strålevernfaglige vurderinger.

Scenarioavhengig beredskap og langsiktig kapasitet

Beredskapsarbeidet bør være sted- og scenarioavhengig og omfatte konsekvenser for matproduksjon og arealbruk ved utilsiktede hendelser. Departementet bør, sammen med ansvarlige myndigheter, avklare behov for måle- og prøvetakingsgrunnlag, faglige beslutningsstøttesystemer og kunnskap om aktuelle tiltak. Det bør vurderes hvordan tiltak kan tilpasses produksjonsform, lokale jord- og arealforhold og tidspunkt i produksjonssyklusen. NIBIOs bidrag bør knyttes til instituttets rådgiverrolle og dokumenterte kompetanse.

Arbeidet bør også omfatte kunnskapsbehov for gjenoppretting av produksjon og bruk av berørte arealer. Øvelser bør teste samvirket mellom DSA, Mattilsynet, NIBIO, berørt forvaltning og øvrig atomberedskap, med tydelig ansvarsdeling og rutiner for informasjonsutveksling. Forskning, kompetansevedlikehold og kapasitet til faglig rådgivning bør planlegges langsiktig. Dette er relevant for nasjonal atomberedskap uavhengig av om Norge velger å etablere egen kjernekraft eller ikke.

Som utredningen viser til er FoU avgjørende for å møte nye utfordringer, tilpasse seg teknologiske endringer og sikre kontinuerlig forbedring av sikkerhet, effektivitet og miljøhensyn.

NIBIO

Stortingsmeldingen og videre oppfølging av utredningen bør bidra til kunnskapsutvikling og sterke forskningsmiljøer i Norge. Forskningsmiljøene som inngår som rådgivere for Kriseutvalget bør etter NIBIOs vurdering spille en sentral rolle i det videre arbeidet. Gitt dagens sikkerhetspolitiske landskap anbefaler vi at samlet kompetanse ikke bare sikres, men faktisk rustes opp.

Med vennlig hilsen

Per Stålnacke

Forskningsdirektør, NIBIO